

Darbā  
neriskē-  
ievēro  
darba  
drošību!



**AIZSARDZĪBA**

**Darba aizsardzības priekšraksti**

# **ATGĀDNE KOKAPSTRĀDES DARBINIEKIEM**

**DARBA**

## ATGĀDNE PAREDZĒTA

Kokapstrādes darbiniekiem, kas nodarbināti koksnes pirmapstrādē, mēbeļu un koka plātņu ražošanā. Atgādnēs mērķis ir atkārtoti atgādināt **kokapstrādes darbiniekiem** pamatprasības darba aizsardzībā.

## IEGAUMĒ!

Tava iepazīšanās ar šo atgādni neaizstāj darba drošības instruktažas. Izskaidrot darba drošības instrukcijas un informēt Tevi par darba vides riskiem, kuriem Tu esi pakļauts, kā arī citiem darba aizsardzības jautājumiem ir darba devēja pienākums.



Vai **Tu zini**, ka Latvijā 2002.gadā nelaiemes gadījumos darbā cieta 1309 darbinieki, no tiem 52 gāja bojā, bet 183 darbinieki guva smagas traumas.

2002.gadā nelaiemes gadījumos ir cietuši 199 kokapstrādes darbinieki, no tiem 6 gājuši bojā, bet 35 guvuši smagas traumas.

## KĀPĒC NOTIEK NELAIEMES GADĪJUMI?

Nelaiemes gadījumi notiek tāpēc, ka netiek ievērotas darba aizsardzības instrukcijas un kokapstrādes darbu tehnoloģija, tostarp:

- griezējinstrumentu izmanto bez automātiskā vai parastā nožogojuma;
- tiek ekspluatēta bojāta vai nepārbaudīta darba iekārta;
- neizmanto iekārtu aizsargierīces un palīgierīces;
- strādā ar bojātiem instrumentiem un elektroinstrumentiem;
- strādā ar tehniski bojātu darbgaldu;
- neapstādina darbgaldu, to tīrot, eļļojot vai mainot griezējinstrumentu;

- nelieto individuālos aizsardzības līdzekļus;
- darba vietas ir nepietiekami apgaismotas;
- darba apstākļiem neatbilstošas elektrības sadales un pagarinātāji.

## Nelaiemes gadījumu piemēri

Strādājot pie daudzziģa J.M. ievadīja tajā sagataves, stāvot pretī zāģa ripai. Pēkšņi no zāģa tika izsviesta apstrādājamā detaļa un tā trāpīja darbiniekam pa krūtīm. No iegūtās traumas J.M. gāja bojā.

Izkraujot klučus no tvaicēšanas kameras, O.R. stāvēja uz otras kameras vāka, turot vienā rokā telfera pulti, bet ar otrā rokā esošo āķi vēla klučus uz transportieri. Lai palabotu kādu kluci, O.R. lēca pāri atvērtai kamerai un iekrita tajā, gūstot nāvējošus apdegumus.

Strādājot ar ēveļmašīnu un bīdot koka sagatavi pāri griezējinstrumentam, A.R. tika traumēti pirkstu gali.

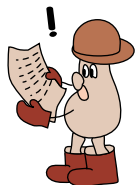
J.S. novāca sakrājušās koka skaidas pie daudzripu zāģmašīnas. Labās rokas plauksta tika smagi traumēta, skarot zāģa ripu, jo darbmašīna nebija apstādināta.

## Kā jārikojas, lai Tu varētu droši veikt savu darbu?

### ATCERIES!

Stājoties darbā, Tev ar darba devēju obligāti jānoslēdz **darba līgums** un darba devējam Tev jānodrošina:

1. veselībai un dzīvībai **nekaitīga darba vide** un **darba apstākļi**.
2. **Ievadinstruk tāža**, kurā Tevi iepazīstina ar uzņēmuma darba organizācijas un darba drošības pamatjautājumiem, tostarp: ar esošiem darba vides riska faktoriem, kuriem Tu esi vai vari tikt pakļauts; darba aizsardzības līdzekļiem un drošības zīmēm; ugunsdrošības prasībām un rīcību ugunsgrēka gadījumā; pirmās palīdzības sniegšanu; darbinieku rīcību, ja ir noticis nelaimes gadījums darbā; iekšējās kārtības noteikumu pamatprasībām. Darba devējam jābūt pārliecinātam, ka esi



sapratis darba aizsardzības instrukcijas prasības. Par instruktāžas veikšanu Tu paraksties Ievadinstruktāžu reģistrācijas žurnālā.

3. **instruktāža darba vietā**, kuras gaitā Tevi iepazīstina ar veicamā darba veida raksturīgajiem darba drošības jautājumiem un praktiski parāda droša darba metodes un paņēmienus. Darba devējam jābūt pārliecinātam, ka esi sapratis darba aizsardzības instrukcijas prasības. Par šīs instruktāžas veikšanu Tu paraksties Darba aizsardzības instruktāžu reģistrācijas žurnālā.

***Nekad neparaksties instruktāžu žurnālos bez instruktāžas saņemšana!***

4. **bezmaksas** individuālie aizsardzības līdzekļi.
5. **apsildīšanas telpas**, kurās Tu vari arī izžāvēt apģērbu un aizsargapavus, ja darbs notiek atklātā laukā vai neapsildāmā telpā temperatūrā zem + 5 grādiem pēc Celsija.
6. **obligātā** veselības pārbaude ārstniecības iestādē un tās atkārtojums tās atkārtojums, ja to prasa veicamais darbs un ja Tavu veselības stāvokli ietekmē vai var ietekmēt kaitīgie darba vides faktori vai Tu veic darbu īpašos apstākļos.

**Stājoties darbā, par veselības stāvokļa pārbaudi maksā pats darbinieks vai pēc savstarpējas vienošanās — darba devējs.**

7. **iepazīšanās** ar cirmsas izstrādes tehnoloģisko karti.
8. ātri pieejamu **pirmās palīdzības aptieciņu**.

**Ja Tu esi nodarbināts koksnes pirmapstrādes darbos, Tev jābūt vakcinētam pret ērcu encefalītu.**

## **TAVS PIENĀKUMS**

- rūpēties par savu drošību un veselību, kā arī to personu drošību un veselību, kuras var ietekmēt Tavs darbs;
- **ievērot** darba drošības (darba aizsardzības) un ugunsdrošības instrukcijas;
- **pildīt** uzņēmuma iekšējās kārtības noteikumus;
- **ievērot** darba devēja, tiešā darba vadītāja un darba aizsardzības

speciālista rīkojumus un norādījumus, kas attiecas uz drošu darbu veikšanu un darba aizsardzību;

- profesionāli pareizi rīkoties ar mašīnām un iekārtām; izmantot darbu tehnoloģijā paredzētās aizsargierīces un palīgierīces;
- **lietot** koku gāšanā palīglīdzekļus, tostarp:
  - koku gāšanas dakšas un lāpstīņas;
  - kantākus, ķekšus, sviras;
  - rokas vinčas (minimālais troses garums 35 m)
  - metāla ķīļus, hidroķīļus
  - 5-8 m cilpeņus
- neveikt patvaļīgas darbības, kas neattiecas un Tavu kompetenci un kuras var apdraudēt Tavu vai citu darbinieku drošību;
- lietot individuālos aizsardzības līdzekļus (aizsargķiveres, aizsargbrilles, sejas aizsargvairogi, aizsargcimdus, aizsarg-apa-vus, respiratorus u.c. līdzekļus, kas domāti Tavas drošības un veselības aizsardzībai); pēc aizsardzības līdzekļu lietošanas tie jānovieto tiem paredzētajā vietā;
- **nekavējoties ziņot** darba devējam, tiešajam darbu vadītājam darba aizsardzības speciālistam vai uzticības personai par nelaimes gadījumu vai tā iespējamiem draudiem;
- **sniegt pirmo palīdzību** nelaimes gadījumā cietušajiem un vajadzības gadījumā izsaukt medicīnisko palīdzību;
- apmeklēt obligātās veselības pārbaudes saskaņā ar darba devēja rīkojumu;
- nekādā gadījumā darba laikā **nelietot alkoholu** vai citas **apreibinošas vielas** (narkotikas)!

## TAVAS TIESĪBAS

- **ievēlēt** uzticības personu, kura pārstāv darbinieku intereses darba aizsardzībā (ja uzņēmumā nodarbināti vairāk par 5 darbiniekiem);
- **neuzsākt** vai **pārtraukt darbu**, ziņojot tiešajam darbu vadītājam un uzticības personai, ja darba apstākļi rada draudus Tev vai apkārtējo cilvēku veselībai;

- **neuzsākt** darbu, ja kokapstrādes darbos izmantojamās mašīnas, ierīces, darbarīki neatbilst to ekspluatācijas un darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām, kā arī ja nav laikus izgājuši noteikto kārtējo pārbaudi;
- **atteikties** veikt darba uzdevumu, ja darbu izpilde neatbilst Tavai profesionālajai sagatavotībai.
- **pieprasīt** individuālos aizsardzības līdzekļus, lai pasargātu sevi no veselībai kaitīgiem darba vides faktoriem.

## IEGAUMĒ!

1. Pirms darba uzsākšanas saved kārtībā savu apģērbu (aizpogā visas pogas, aizšņorē apavu auklas, uzvelc nepieciešamos individuālos aizsardzības līdzekļus utt.);
2. Tavā darba vietā pastāv paaugstināta ugunsgrēka iespējamība, tāpēc:
  - **stingri** ievēro ugunsdrošības instrukcijas;
  - ja Tu **smēķē**, tad dari to tikai speciāli ierīkotās un norādītās vietās;
  - **izvairies** no uzliesmojošu vai sprāgstozu materiālu (koka putekļi, skaidas, papīrs, lupatas u.c.) uzkrāšanās, jo noteiktos apstākļos iespējama pašai aizdegšanās;
  - **zini**, kur atrodas ugunsdzēsīgie aparāti, un proti tos lietot.
3. Ja Tev rodas aizdomas par iekārtas vai instrumenta defektu, **rikojies** saskaņā ar iepriekš saņemto instrukciju. Ja tādas nav bijis, apturi iekārtas darbību un ziņo tiešajam darbu vadītājam.
4. **Seko**, lai griezējinstrumentu būtu labi un pareizi uzasināts.
5. Griezējinstrumenta iestiprināšanu un noņemšanu, kā arī darbapalīdzēju eļļošanu **veic** tikai pēc tā pilnīgas apstāšanās.
6. Ja Tu strādā uz plūsmas vai automātiskajām līnijām, kas nav aprīkotas ar uzkrājumiem un nav speciālu starplaukumu, un pēkšņi rodas vajadzība kādu no darbapalīdzējiem apturēt, **rikojies** saskaņā ar iepriekš saņemto instrukciju. Ja tādas nav bijis, tad apturi darbapalīdzēju un steidzīgi brīdini tiešo darbu vadītāju par visas līnijā darbojošās iekārtas apturēšanas nepieciešamību.

7. Ja Tu strādā ar elektroinstrumentiem, elektriskām mašīnām vai aparātiem, pirms to lietošanas **pārbaudi**, vai barošanas vadu izolācija un savienojumu vietas ir tīras un nav bojātas. Elektroinstrumentiem un darbmašīnām jābūt saņemtiem.
8. Ja Tu veic iekārtas remontu, tad pie strāvas padeves ierīcēm **piestiprina uzrakstu**, ka darbgalds vai mehānisms atrodas remontā un tā ieslēgšana aizliegta.
9. Pēc iekārtas remonta vai iestatīšanas **pārlicinies**, ka tā darbība neapdraud Tavu vai citu darbinieku drošību un veselību.
10. **Neapstrādā** sagataves ar izkritušiem zariem, satrunējušas un lielām plaisām
11. Pirms apstrādes ar griezējinstrumentiem **pārbaudi** kokmateriālus, vai tie nesatur metāliskus ieslēgumus (naglas, skavas u.c).
12. Darba vietā materiālus un apstrādātās detaļas **nedrīkst kraut** krautnēs augstāk par 1,7 m no grīdas.
13. Pārvietojot balķus un kokmateriālus bez mehānismiem, lieto ierīces, kas **aizsargā** rokas no tiešas saskarsmes ar šiem materiāliem.
14. Pārvietojot kravu bez ceļāmiem mehānismiem, **ievēro** pieļaujamās smagumu pārcelšanas normas, kas vienā paņēmienā vīriešiem nepārsniedz 50 kg, bet sievietēm:
  - veicot pastāvīgu darbu maiņas laikā — 10 kg;
  - paceļot smagumu vairāk nekā 1,5 m augstumā — 10 kg;
  - smaguma celšana un pārvietošana, ja darbs tiek veikts pamīšus ar citiem darba veidiem, — 15 kg
  - maiņas laikā kopējā pieļaujamā smaguma pārnēsāšanas vai pārvietošanas noma nedrīkst pārsniegt — 2500 kg.
15. **Neglabā** apstrādājamos materiālus uz darbgalda vai tā nožogojuma.
16. Iekārtu, darba vietu **tīri ar putekļu sūcējierīcēm**, bet ne ar saspīestu gaisu.
17. **Nedrīkst** patvaļīgi novākt vai pārceļt iekārtas aizsargnožogojumus;

18. Nelieto ķīmiskās vielas, par kuru pareizu izmantošanu un iespējamo kaitīgumu neesi informēts;
19. Strādājot ar ķīmiskām vielām, **pieprasi**, lai Tev būtu sniegta pilna informācija par šīm vielām;
20. Ja Tu ieraugi izlietu eļļu vai citu šķidrumu, kas dara grīdu slidenu, var izraisīt nelaimes gadījumu, aizdegšanos vai sprādzienu, **Tev jāziņo** tiešajam darbu vadītājam;
21. rīkojies saskaņā ar darba devēja instruktāžu darba vietā.

### ZINI!

Ja Tu strādā koka plātņu ražošanā un esi nodarbināts pie baseiniem, tad seko, lai:

- baseina vāks būtu uzlikts stabili;
- baseins būtu norobežots;
- baseina ūdens temperatūra nepārsniegtu + 40<sup>0</sup>C, seko, lai pirms baseina iekraušanas un izkraušanas to obligāti atbrīvo no ūdens;
- ķēdes un troses būtu laikus pārbaudītas. Ieraugot troses vai ķēdes mehānisko bojājumu, obligāti par to ziņo tiešajam darbu vadītājam.



Ja Tu savā darbā **saskaries** ar ķīmiskām vielām, tad:

- **seko**, lai darbotos ventilācijas iekārtas;
- **ievēro** ražošanas iekārtu hermētiskumu;
- **lieto** individuālos aizsardzības līdzekļus, kas aizsargā elpošanas ceļus;
- iekāpšanu tilpnēs vai apakšzemes akās Tu **drīkst** veikt tikai tiešā darbu vadītāja uzraudzībā pēc vides pārbaudes.

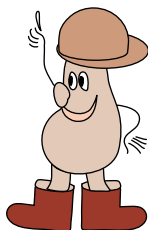
**Ievērojot šo atgādni, Tu varēsi droši veikt savu darbu!**



## **KOKAPSTRĀDES DARBINIEK! IEGAUMĒ!**

Ja tomēr darbā notiek nelaimes gadījums vai saslimšana ar arodslimību, atkarībā no kaitējuma sekām Tev **izmaksā:**

- **slimības naudu un slimības pabalstu;**
- **atlīdzību par darbspēju zaudējumu.**



### **Apmaksā**

- ar ārstēšanu saistītos papildu izdevumus un pakalpojumus;
- rehabilitācijas un pārkvalifikācijas izdevumus.

**Ar ārstēšanu saistītiem papildu izdevumiem jābūt apliecinātiem ar attiecīgās iestādes izsniegtiem čekiem, kvītīm un medicīniskiem dokumentiem.**

Ja darba traumas vai arodslimības rezultātā iestājusies apgādnieku nāve, tad **izmaksā:**

- atlīdzību par apgādnieka zaudējumu darba nespējīgiem ģimenes locekļiem, kas bijuši tā apgādībā;
- apbedīšanas pabalstu.

Visu to Tu vai Tava ģimene varēs **saņemt Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras filiālē pēc dzīvesvietas** tad:

- ja Tev ir noslēgts darba līgums ar darba devēju un par Tevi tiek veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas;
- ja Tu darba laikā neesi lietojis alkoholu;
- ja ir akts par notikušu nelaimes gadījumu darbā vai speciāls ārstu komisijas atzinums par arodslimību.

**Paralēli tam var saņemt papildus kompensāciju, ja tā paredzēta darba līgumā.**

## ZINĀŠANAI!

- Detalizētāku informāciju par darba aizsardzības jautājumiem Tu vari saņemt **Valsts darba inspekcijā** (Rīgā, K.Valdemāra ielā 38, LV-1010, tel. 7021751 vai 7021704) vai tās reģionālajās inspekcijās.
- Ja nepieciešama informācija vai konsultācijas arodslimību vai darba traumu gadījumā, vērsies **Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā** (Rīgā, Lāčplēša ielā 70a, LV-1011, tel. 7013692, 7013650) vai tās filiālēs Latvijas rajonos.
- Ja tev ir jautājumi, kas attiecas uz darba aizsardzību kokapstrādē vari griezties arī **Latvijas Brīvo arodbiedrību savienībā** (tel. 7275469) vai **Meža nozaru arodbiedrībā** (tel. 7035944) (Adrese abām institūcijām: Rīgā, Bruņinieku ielā 29/31, LV-1001)

***Darbā neriskē -  
ievēro darba drošību!***

